

A II. VATIKÁNI ZSINATOT KÖVETŐ REFORMOK – AHOGYAN EGY EGYHÁZMEGYÉS PAP ÁTÉLTE ÉS MA LÁTJA

TARNAI IMRE*

E cím némi nehézséget okoz: A cím második felének alanya, az „egyház-
megyés pap” kifejezés előtt határozatlan névelő áll. Ami azt jelenti, hogy
valami általánosan jellemző képre lenne kíváncsi, aki a témát kijelölte. Én
viszont elsősorban arról tudok beszámolni, hogy én magam hogyan éltem
át a reformfolyamatot, ami pedig – amint rövidesen ki fog derülni – min-
den bizonnyal nem mondható jellemzőnek. De kiindulópontnak talán meg
fog felelni.

A XX. századi liturgikus megújulás „nagyöregje”, Parsch Pius, Volksli-
turgie c. könyvében foglalta össze és tárta az érdeklődők elé elgondolásait.
Könyve első fejezetének ezt a címet adta: „Wie ich zur Volksliturgie kam”.
Ebben a mondatban a lényeges az „ich” névmás. Nem hangsúlyos, de lé-
nyeges. *Saját* életének azon mozzanatait mutatja be e fejezetben, amelyek
megérlelték benne életének nagy művét. Én is csak úgy tudom érthetővé
tenni a magam hozzáállását a liturgikus reformokhoz, ha *saját* előéletemből
felvillantok egyet s mást. Elnézést kérek ezért a magam-mutogatásért, de e
nélkül nem tudom a témát megközelíteni.

Kezdem gyerekkorommal.

Nem tudom, mennyire közismert az a szó, hogy „smokk”. Mióta elke-
rültem otthonról, nem nagyon hallom. Az Értelmező szótár szerint sznobot
vagy fontoskodó személyt jelent. Ez utóbbi jelentésébe illik az az értelme-
zés, amit gyerekkoromban ismertem meg: olyan személy, aki öncélúan és
kínos pontossággal ragaszkodik az előírásokhoz, és a rajta kívül álló ese-
ményekben is azt figyeli, hogy szabályosan történnek-e. Például partitúrá-
val a hóna alatt megy az operába, és egész előadás alatt a kottát lesi. Nos,

* Tarnai Imre a Váci Egyházmegye papja, nagyoroszi plébános, a Magyar Liturgikus és
Egyházzenei Intézet konzultora, a Magyar Liturgiatudományi Társaság elnökségi tagja. A
pannonhalmi szimpóziumon elhangzott, és itt közölt tanúságtétele értékes adalékokat tartal-
maz a II. Vatikáni Zsinatot követő magyarországi liturgikus élettel kapcsolatban.

én ilyesmit nem műveltem, mert sajnós a zene világa meglehetősen távol áll tőlem, de tettem sok egyebet, ami miatt gyerekkoromban sokszor neveztek smokknak.

Egy példa: nagyon szerettem a társasjátékokat, mert azokat pontos szabályok szerint kellett játszani. Minél bonyolultabb szabályai voltak a játéknak, annál jobban szerettem. Mérgelődtem, amikor valamelyik játékosársam nem vette komolyan a szabályokat. Nem az volt fontos számomra, hogy nyerjek a játékban, hanem hogy a szabályok pontosan érvényesüljenek. Nem nehéz felismerni, hogy ebből az alapállásomból nőtt ki később a rubrikák iránti vonzódásom is.

Érdekes, hogy aránylag későn kezdtem el ministrálni, később, mint egyes osztálytársaim. De amikor megtanítottak, akkor az nem tetszett, hogy az adott templomban egyes dolgokat másképpen kell csinálni, mint ahogyan az imakönyvben leírták.

Vasár- és ünnepnapokon becsületesen járt a családunk szentmisére, de ezen túl nem buzgólkodott. Nagyszombaton elmentünk a „feltámadásra”, amely kifejezés köztudottan a körmenetet jelentette, de a nagyheti szertartásokról semmit sem tudtam. Nem csoda, hiszen ismeretes, hogy azokat annak idején kora reggel – vagy jó esetben délelőtt – végezték, többé-kevésbé üres templomokban, főleg városhelyen. Már ministráns voltam, amikor egy alkalommal a szemembe ötlött templomunk hirdetőabláján egy plakát, amelyik a nagyheti szertartások rendjét és időpontjait ismertette: ez felkeltette az érdeklődésemet, és minden egyes alkalomra elmentem. Ettől kezdve minden évben a csúcspontot jelentették számomra a nagyhét napjai. Az év többi szakában is főleg azok az istentiszteletek érdekeltek, amelyek valami rendkívüli szertartással voltak kapcsolatban. Ki nem hagytam volna például az áldozócsütörtöki nagymisét, mert akkor kellett evangélium után a húsvéti gyertyát eloltani.

Aztán hallottam a „Szunyogh-Misszáléről”, valakinél láttam is, és nem nyugodtam addig, amíg nem kaptam egyet magam is. Ennek segítségével aztán már alaposan megismerkedtem a szentmisével és az egyházi évvel, és ministrálásaim alkalmával a szentmise előtt már elő tudtam készíteni a miséző számára a misekönyvet, kikeresni belőle a napi szentmisét és memorációkat.

Volt a közelünkben egy görög rítusú templom. Elég sokszor eljártam ide, és próbáltam összevetni a miséjüket a mi szertartásunkkal. Tetszett liturgiájuk gazdagsága, örömmel áldoztam két szín alatt akkor, amikor ennek a lehetőségnek nálunk még híre-hamva sem volt, irigyeltem a hívek te-

vékeny részvételét, de azért a magunk — látásmódom szerint — logikusabban felépített miséjét többre becsültem.

Érettségi után történt, hogy a Korda antikváriumában rábukkantam egy kis misekönyvre, a hivatalos misekönyv imakönyv nagyságú eredeti, Desclée kiadására. Azonnal megvettem, és a nyarat azzal töltöttem, hogy a bevezető rubrikákat az utolsó betűig áttanulmányoztam, beleértve a „De Anno et eius Partibus” és a „De Defectibus circa Missam occurrentibus” c. fejezeteket is, ami abban a kis könyvben bizony több száz oldalnyi latin szöveg volt. Ezt a könyvet azóta is ereklyeként őrzöm.

E rubrikák olvasása során tudtam meg azt is, hogy létezik versus populum oltár, és valahonnan tudomást szereztem arról, hogy van ilyen Magyarországon is két helyen: a pécsi székesegyházban és Kelenvölgyben a Szent Szabina kápolnában. Mondanom sem kell, hogy ezt a kápolnát sürgősen megkerestem.

Ezek után vonultam be a szemináriumba. Itt ismerkedtem meg Parsch Piusnak Az üdvösség éve c. háromkötetes munkájával, amely döntően befolyásolta hozzáállásomat a liturgiához. Ennek tanulmányozása vezetett be a liturgia szellemébe, és értette meg velem egyre jobban, hogy **a szabályok mögött az értelmet kell keresni**. Hogy nem az az igazán fontos, hogy *hogyan* kell valamit tenni, hanem hogy *miért* kell úgy tenni. Magától értetődik, hogy a Volksliturgie-t is végigolvastam, és véglegesen elköteleződtem a liturgikus megújulás eszméje mellett.

Vakációkban sűrű látogatója voltam a Szent Szabina kápolnának, és barátságba keveredtem annak lelkészével, Körmendy Bélával, aki maga is buzgón fáradozott, hogy a liturgiát közelebb vigye a néphez.

Negyedéves koromban az esztergomi bazilikában a primási misék ceremóniáriusa voltam: itt aztán magas fokon kiélhettem liturgikus hajlamaimat.

Nagy örömmel fogadtam — ugyancsak még kispap koromban — a Mediator Dei enciklikát, és természetesen azon melegében átrágtam magamat rajta. Még nagyobb örömet jelentett, amikor pár évvel később teljesen váratlanul visszakaptuk — ahogy Parsch Pius nevezte — a második szent éjszakát, a húsvéti vigíliát, amiről pedig neki az volt a borúlátó véleménye, hogy az évszázad folyamán nem fog sor kerülni rá. A Gondviselés mégis megadta neki, hogy ezt még megérhette.

Primíciám végén nem Te Deumot énekeltünk, hanem a Canticum Trium Puerorumot és a 150. zsoltárt, ahogy annak idején a rubrikák a szentmise utáni hálaadást előírták.